

ПОНЯТТЯ «ДЕРЖАВНА КАЗНА» ЯК ФІНАНСОВО – ПРАВОВА КАТЕГОРІЯ

Швагер О.А., асистент кафедри
цивільно - правових дисциплін та банківського права
ДВНЗ «Українська академія банківської справи
Національного банку України»

Фінансове право – публічна галузь права. Сфера фінансів потребує проведення складного, однак дуже важливого розмежування між необхідними державними витратами й визначенням способу належного розподілу податкового тягаря між різними суб'єктами [1, с. 89]. Таке розмежування виражається в бюджетній діяльності.

Якщо говорити про структуру бюджетної діяльності, то вона виражається системою побудови бюджету як державного, так і місцевих.

Стаття 1 Бюджетного кодексу України визначає, що бюджетна система України - сукупність державного бюджету та місцевих бюджетів, побудована з урахуванням економічних відносин, державного і адміністративно-територіальних устроїв і врегульована нормами права [2].

Статтею 48 Бюджетного кодексу України передбачена казначейська система обслуговування Державного бюджету України, яка передбачає здійснення Державним казначейством України: 1) операцій з коштами державного бюджету; 2) розрахунково-касового обслуговування розпорядників бюджетних коштів; 3) контролю бюджетних повноважень при зарахуванні надходжень, прийнятті зобов'язань та проведенні платежів; 4) бухгалтерського обліку та складання звітності про виконання державного бюджету.

В цілому, казначейська система обслуговування державного бюджету покликана обслуговувати державні потреби, які не можуть задовольнятися без наявності достатніх фінансових (грошових) ресурсів.

Особливе значення в даному випадку набуває «державна казна» - фінанси, грошові кошти, державне майно, які стають основним регулятором усіх сфер суспільного життя.

В українському законодавстві відсутнє поняття «державна казна».

В економічній літературі казною називають фінансові ресурси держави, централізовані джерела (бюджетні засоби) та деякі види державного майна. Існує і більш повне трактування цього терміна: це умовне позначення нерозподіленого майна, перш за все засобів відповідного бюджету, які складають власність держави чи іншого публічно – правового утворення (органу місцевого самоврядування) [3].

Якщо звернутися до статті 1 Бюджетного кодексу України, то вона визначає доходи бюджету як усі податкові, неподаткові та інші надходження на безповоротній основі, справляння яких передбачено законодавством України (включаючи трансферти, дарунки, гранти), а бюджет як - план формування та використання фінансових ресурсів для забезпечення завдань і функцій, які здійснюються органами державної влади, органами влади Автономної Республіки Крим та органами місцевого самоврядування протягом бюджетного періоду [2].

Аналізуючи ці два визначення - «бюджет» та «доходи бюджету», і порівнюючи їх з економічною категорією «казна», можна зробити висновок, що законодавець при їх трактуванні використовував саме поняття «казна», розділивши його на дві складові, які за обсягом включаються одна до іншої – доходи бюджету до поняття бюджет.

В загальній теорії держави майже всі дослідники виділяють як одну з основних ознак держави – це наявність податкової системи та державної казни.

Казна як відомо повинна наповнюватись за рахунок збирання податків та обов'язкових платежів. Це повинно забезпечити життєдіяльність державного апарата, економіки країни, суспільства. Але цим характеристика даної ознаки не обмежується. Поняття державної казни дослідники тлумачать ширше, включаючи до нього крім податків та обов'язкових платежів, державні кредити, внутрішні та зовнішні позики, цінні папери, валютні цінності, золотий запас [4, с. 48].

Фактично бюджет є особливою економічною формою перерозподільних відносин, пов'язаних із відокремленням у розпорядження держави частини національного доходу та її використанням для задоволення потреб усього суспільства й муніципальних формувань. Саме за допомогою бюджету національний дохід перерозподіляється між галузями національної економіки, регіонами країни, сферами суспільної діяльності [1, с. 214].

Юридичне значення бюджету полягає в нормативно – правовому закріпленні бюджетних повноважень суб'єктів бюджетних правовідносин [1, с. 216].

Отже, державна казна – це матеріальний об'єкт правовідносин, який складається із ресурсів бюджету та державного майна.

Резюмуючи викладене слід навести основні твердження, які дозволяють нам віднести поняття «державна казна» до фінансово – правової категорії: 1) формування казни є частиною бюджетного процесу; 2) державна казна забезпечується казначейським обслуговуванням (виконанням) державного бюджету; 3) державна казна є одним з головних факторів забезпечення стабільності грошової системи.

Використана література:

1. Фінансове право. [текст]: Академічний курс: підручник/О.П.Орлюк.- К.:Юрінком Інтер,2010.-808 с.
2. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI // Відомості Верховної Ради України (ВВР),2010, N 50-51, ст. 572 – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>.
3. Казна (значення) [Електронний ресурс]: електронний формат, стаття. – Режим доступу: [http://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%9A%D0%B0%D0%B7%D0%BD%D0%B0_\(%D0%B7%D0%BD%D0%B0%D1%87%D0%B5%D0%BD%D0%B8%D1%8F\)](http://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%9A%D0%B0%D0%B7%D0%BD%D0%B0_(%D0%B7%D0%BD%D0%B0%D1%87%D0%B5%D0%BD%D0%B8%D1%8F))
4. Морозова Л.А. Теория государства и права [Електронний ресурс]: Учебник. 4-е изд., перераб. и доп. М.: Российское юридическое образование, 2010. - Режим доступу: <http://www.twirpx.com/file/737174/>

ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ: ОКРЕМІ ПИТАННЯ

Чернадчук Т.О., кандидат юридичних наук,
доцент кафедри
адміністративного і інформаційного права
Сумського національного аграрного університету

В сучасних умовах інформація відіграє ключову роль у функціонуванні суспільних і державних інститутів і в житті кожної конкретної людини, відповідно відбувається розвиток інформаційних процесів, які пронизують усі сфери суспільного життя. Інформатизація сфер суспільного життя стає незворотнім процесом, що зобов'язує держави більше уваги приділяти своїм національним системам забезпечення інформаційної безпеки шляхом проведення єдиної державної політики національної безпеки в інформаційній сфері, застосуванням системи заходів економічного, політичного і організаційного